

Millius affert codicem, Actus iuxta et Ἀποκάλυψιν continentem, qui ex Museo Petavii ad Christinam, Suecorum Reginam, peruenit, et ab hac Bibliothecae Vaticanae illatus est, qui ita legit, Ἀποκάλυψις Ἰωάννου τοῦ θεολόγου ἢ εὐαγγελιστοῦ. Longior est inscriptio, quam Biblia Complutensia habent, et in sua editione retinuit Arias Montanus, Ἀποκάλυψις τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου, ἢ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Non disquiram nunc, an per humilitatem, quam prae se ferebant diuiniore hi Viri, talia in se conferre elogia Ioannes potuisset. Id saltim dico, sapere ea aetatem omnino sequiorem. Quod uel ex Eusebio euinco, in D. E. L. III. p. 110. qui dum Apostolos, et in his Ioannem, ab omni arrogantiae uitio immunos pronunciat, inter alia affert, quod, nominibus silentio praetermissis, ex libris, quos confecere, nec famam nec gloriam, captarint. Speciatim de Ioanne haec habet, ἐν μὲν γὰρ ἐπιστολαῖς αὐτοῦ ἔδὲ μνήμην τῆς οἰκείας προσηγορίας ποιῆσαι, ἢ πρεσβύτερον ἑαυτὸν ὀνομάζει Οὐδαμῶν δὲ Ἀπόστολον οὐδὲ εὐαγγελιστὴν. Nonne ex his indicium licet sumere, idemque clarissimum, inscriptionem, tantis elogiis plenam, νοθεύειν? Neque est, quod aliquis existimet, Eusebium forsitan Ἀποκάλυψιν non habuisse, pro uero, et genuino Ioannis scripto. Quod dubium me aliquando torfit. Nam si uel maxime res ita se haberet, tamen non poterat Eusebio, qui tot ueterum euoluerat monumenta, esse obscurum, eandem, unanimi fere omnium consensu, Ioanni tribui auctori. Audiamus Tertullianum, qui L. IV. aduersus Marc. c. V. dilerte scribit. *Habemus et Ioannis alumnas Ecclesias. Nam etsi Apocalypsin eius Marcion respuit: Ordo tamen episcoporum ad originem recensus, in Ioannem stabit autorem.* Hinc omnino e re erat Lectores monuisse, quibus ex Ἀποκαλύψει occasio enasci poterat, de ueritate assertionis dubitandi. At enim habuisse Eusebium Ἀποκάλυψιν pro genuino Ioannis libro, id clarum fit, luculentumque, ex L. III. H. E. c. XXV. ubi, facta librorum N. T. recensione, Ἀποκάλυψιν ὁμολογουμένοις annumerat.

XVIII. His subiungo Versiones, quae non modo quaedam

C

dant